

Regeringskansliet (Miljödepartementet)
samt sändlista

Ert tjänsteställe, handläggare
Martin Larsson

Ert datum
2021-09-06

Er beteckning
M2021/01183

Vårt tjänsteställe, handläggare
LEDS TF, Louise Skoldback,
Louise.Skoldback@mil.se

Vårt föregående datum

Vår föregående beteckning

Yttrande angående remiss av betänkandet Utfasningsutredningen (SOU 2021:48)

Bakgrund

Försvarsmakten har beretts tillfälle att yttra sig över betänkandet Utfasningsutredningen (SOU 2021:48).

För Försvarsmaktens transporter lämnar utredningen inga förslag med anledning av svårigheten att överblicka förutsättningarna för verksamheten att fasa ut fossila drivmedel utifrån beredskapsskäl. Däremot innebär utredningens förslag i stort konsekvenser för Försvarsmakten och totalförsvaret.

Sammanfattning

Försvarsmakten arbetar på uppdrag av regeringen med att minska utsläppen av växthusgaser, samt verkar i linje med Sveriges ambitioner om att vara klimatneutral till 2045.

För tillfället saknas det för Försvarsmakten realistiska alternativ att frångå förbränningsmotorer i Försvarsmaktens fordon, fartyg och luftfarkoster och olika sorters arbetsmaskiner som krävs för att myndigheten ska kunna lösa sin huvuduppgift. Detta gör att Försvarsmakten har ett oundvikligt beroende av drivmedel med god lagringsbeständighet och annan klimattålighet, vilket idag endast kan mötas genom fossila drivmedel. Detta är grunden för att Försvarsmakten är undantagna reduktionsplikten.

(LSK)

Försvarsmakten delar utredningens syn avseende svårigheter kopplat till utfasning av fossila drivmedel utifrån ett beredskapsperspektiv. Säkerställandet av god beredskap är en viktig del av Sveriges samlade civila och militära försvarsförmåga där drivmedel utifrån försörjning, tillgång och lagring är betydande. Utredningens förslag avseende en omfattande elektrifiering av transportsektorn kan innebära risker där sårbarhetsaspekter utifrån ett totalförsvarsperspektiv behöver beaktas.

Yttrande

Försvarsmaktens uppgift är främst att upprätthålla och utveckla ett militärt försvar som ytterst kan möta ett väpnat angrepp. Grunden för Försvarsmaktens verksamhet ska vara förmågan till väpnad strid. Därutöver ska myndigheten bland annat kunna försvara landet och avvisa kränkningar av svenskt territorium och vid höjd beredskap, krigsorganisera, mobilisera och använda alla krigsförband för att möta ett militärt hot. Uppgifterna ska kunna utföras självständigt eller i samverkan med andra myndigheter, länder och organisationer. Krigsorganisationen ska även kunna användas om höjd beredskap inte råder. Myndigheten ska därutöver med befintlig förmåga kunna lämna stöd till civil verksamhet. Försvarsmakten har även till uppgift att bedriva verksamhet internationellt, framför allt genom att kunna ge och ta emot militärt stöd samt delta i internationella militära insatser. Det är av vikt att Sverige kan fortsätta samverka med andra länder för nyttjande av gemensamma drivmedel, särskilt inom de beslutande försvarssamarbetena.

Med anledning av en försämrad säkerhetspolitisk omvärldsutveckling har riksdagen tagit beslut¹ om kraftigt höjd ambitionsnivå avseende den nationella försvarsförmågan, vilket ligger till grund för omfattande återtagande och tillväxt av såväl det militära försvaret som totalförsvaret i sin helhet.

Utgående från riksdagens försvarsbeslut har regeringen, genom sin styrning² av Försvarsmakten, angivit att utgångspunkten för planeringen av totalförsvaret ska vara att under minst tre månader kunna hantera en säkerhetspolitisk kris i Europa och Sveriges närområde som innebär allvarliga störningar i samhällets funktionalitet samt krig under en del av denna tid.

Under del av tiden och inom de tre månaderna ska det planeras för att Sverige är i krig och krigshandlingar pågår på svenskt territorium med perioder av högintensiva strider och perioder med lägre stridsintensitet. Under de tre månaderna förutsätts vidare att det råder höjd beredskap och att logistikflödena med omvärlden har begränsningar men inte är helt avbrutna.

---

¹ Försvarsbeslut 2020, beslutat av **Error! Bookmark not defined.** den 15 december 2020 utgående från regeringens proposition 2020/21:30 Totalförsvaret 2021–2025

² Inriktning för Försvarsmakten 2021–2025, Regeringsbeslut, 2020-12-17, Fö2018/01425, Fö2020/00228 (delvis), Fö2020/01269 (delvis)

För att kunna lösa sin huvuduppgift är Försvarsmakten beroende av försörjningstrygghet avseende drivmedel med god lagringsbeständighet och som därtill inte är behäftad med inskränkningar med avseende på klimatologiska faktorer som exempelvis küldegenskaper.

Den beslutade tillväxten av den nationella försvarsförmågan innebär behov av omfattande och forcerade investeringar i vidmakthållande och nyanskaffning materiel. Det handlar exempelvis om fordon, fartyg och luftfarkoster, men även om olika sorters arbetsmaskiner, exempelvis aggregat för elektrisk reservkraft. I många fall är de mer omfattande materielinvesteringarna direkt styrda av det politiska försvarsbeslutet.

Dessa investeringar behöver, givet aktuella omsättnings- och tillväxtbehov samt långa ledtider i materielförsörjningen, initieras redan innan eller senare parallellt med den klimatomställning som genom utfasningsutredningens förslag föreslås ske i samhället i övrigt. Kompabilitet mellan civil och militär materielförsörjning är av betydelse för Sveriges samlande försvarsförmåga.

Utifrån dagens förutsättningar bedömer Försvarsmakten att den för samhället i övrigt föreslagna elektrifieringen av transportsystem och fordonsflottan inte är möjlig att konceptuellt implementeras inom ram för Försvarsmaktens krigsorganisation för operativ funktion i kris och krig.

Baserat på krav på operativ tillgänglighet av stridande förband för att kunna lösa ut myndighetens huvuduppgift föreligger det därför även framgent ett beroende av förbränningsmotorer och drivmedel med god lagringsbeständighet och miljötålighet.

Vid en eventuell transformation av styrmedel från reduktionsplikt till ett system med utsläppsrätter bedömer Försvarsmakten att någon form av undantag för myndighetens verksamhet kan behövas, likt dagens undantag från reduktionsplikten.

Försvarsmakten följer utvecklingen avseende traditionella och alternativa framdrivningssystem samt utveckling av hållbara, flytande och gasformiga, drivmedel och bedömer att erforderliga egenskaper avseende lagringsbeständighet och annan miljötålighet kan komma att nås. Miljöanpassning av materielen behöver därför ske när så är möjligt under materielens livscykel. Säkerställandet av försörjningstrygghet, samt arbetet med att nå klimatneutralitet sker genom att proaktivt följa teknik- och samhällsutveckling för att kunna växla över till nya fordonssystem vid rätt tillfälle för att undvika så kallade inlåsningseffekter.

Idag utgör Försvarsmaktens behov ca 1 % av den nationella förbrukningen av fossila drivmedel. För att Försvarsmakten, när så är möjligt, ska kunna fasa ut sitt beroende av fossila drivmedel krävs att Försvarsmaktens tillgång till sådana framtida hållbara, flytande och gasformiga drivmedel säkerställs.

Denna typ av drivmedel bör prioriteras för fordon och farkoster som av totalförsvaret tillskrivs operativa uppgifter, liksom utredningens förslag om prioritering av drivmedel för samhällets flyg- och sjötransporter.

Totalförsvaret

Återuppbyggnaden av det svenska totalförsvaret och i förlängningen dess förmåga att verka förutsätter ett säkerställande av god beredskap, inklusive tillgänglighet, tillgång, lagringsbeständighet och försörjningskedjor av drivmedel.

En förutsättning för att hantera utredningens förslag avseende utfasning av fossila drivmedel genom elektrifiering av transportsystemet och fordonsflottan är att säkerställa det utökade behovet av el. Antagande avseende kommande efterfrågan på fossilfri el varierar mellan utredningen och en nyligen (april 2021) uppdaterad analys som genomförts på uppdrag av Energiföretagen³, något som ligger till grund för risker kopplat till realiserbarheten av den framtida elförsörjningen.

Utifrån ett totalförsvarsperspektiv konstaterar Försvarsmakten att ett kraftigt utökat nationellt beroende av el är behäftat med utmaningar och risker avseende försörjningssäkerhet i kris och krig. Detta behöver utredas särskilt inom ram inför realisering av föreslagen utbyggnad av elförsörjningen. Det gäller såväl elproduktion och –distribution, som sårbarheter i det framtida energieffektiviserade i samhället.

Samhällets omställning mot fossilfrihet kan komma att påverka Försvarsmakten och Sveriges samlade civila och militära försvarsförmåga med avseende på beredskap utifrån tillgång och tillgänglighet av förnybara drivmedel, samt försörjningskedjor. Ständiga avvägningar måste göras utifrån Försvarsmaktens utveckling och omställning mot förnybara drivmedel och samhällets omställning i stort. Upprätthållande av beredskap är en viktig del av Sveriges samlade försvarsförmåga där drivmedel utgör en betydande faktor. Säkerställandet av samhällsfunktioners verksamhet i fred, kris och krig bör löpa parallellt med arbetet mot klimatneutralitet och nettonollutsläpp till 2045.

---

³ Energiföretagen (april 2021) bedömer nu att det sammantagna elbehovet kan komma att öka från dagens 140 TWh ända upp till 310 TWh samt att associerat effektbehov ökar från dagens 26 GW till 50 GW år 2045, se <https://www.energi.se/globalassets/dokument/fardplaner/scenario-2045-april-2021/scenarioanalys-efterfragan-fossilfri-el-2045-slutrapport.pdf>

- o o o -

I beredning av detta ärende har hållbarhetsstrateg Louise Sköldback, forskare Linus Fast, major Peter Palmgren, och försvarsjurist Benjamin Rönne-Petersen deltagit.

Detta remissvar har beslutats av viceamiral Jonas Haggren. I den slutliga beredningen har brigadgeneral Gabor Nagy, hållbarhetschef Naznoush Habashian och hållbarhetsstrateg Louise Sköldback deltagit, den sista tillika föredragande.

Jonas Haggren
Chefen för ledningsstaben

Louise Sköldback

Sändlista

Regeringskansliet (m.remissvar@regeringskansliet.se,
martin.larsson@regeringskansliet.se)
Regeringskansliet (Försvarsdepartementet)

För kännedom

HKV LEDS
HKV LEDS INRI
HKV LEDS JUR
HKV LEDS STAB
HKV LEDS TF
HKV PROD